

"...ve ism-i Cemîl ve Kerîmin bir cilvesi olan fiil-i tezyin ve ihsan; ve ism-i Rab ve Rahîmin bir cilvesi olan fiil-i terbiye ve in'âm, bu daire-i âzam-ı âlemde, herbiri birtek hakikat ve birtek fiil olduklarından,.." İzah eder misiniz?

Kainatta her bir fiil, bir hakikate dayanıyor. Burada hakikat; Allah'ın güzel isimleri, fiiller ise; bu isimlerin kainattaki tecellileridir. O zaman kainattaki her bir fiil ve icraatın temelinde ve arka planında bir isim hükmediyor demektir. İşte Üstad Hazretleri burada bu hakikate işaret ediyor.

Mesela; kainattaki tezyin fiili, yani her şeyin estetik ve süslü bir güzellikte yaratılması, Allah'ın **Cemil** ismine dayanıyor. Yine kainattaki nihayetsiz ikram ve ihsan fiilleri, Allah'ın **Kerim** isminden hasıl olan fiillerdir, yani bu ismin tecellileridir. Kainattaki bütün canlıların terbiyesi, yani beslenip büyütülme fiilleri, Allah'ın **Rab** isminin bir tecellisi, bir icraatıdır. Kainattaki in'am yani bütün yardım ve medetler; Allah'ın **Rahim** isminin bir tecelli ve eylemidir.

Bütün bu fiil ve bu fiillerin dayandığı isimler, Allah'ın ezeli, ebedi ve bir tek olan Zat-ı Akdesine işaret edip ispat ediyor. Yani fiil isme, isim de Zata işaret edip ispat ediyor. Kainatta bu fiillerin haddi hesabı yoktur. Bu da Allah'ın varlığına ve birliğine işaret eden delil ve ispatların çokluğuna işaret ediyor.

Üstad Hazretleri bu hakikati şu şekilde özetliyor:

"İşte, bütün âlemdeki âsâr-ı san'at ve bütün mahlûkat, herbiri birer eser-i mükemmel olduğundan, herbiri bir fiile; ve fiil ise isme; isim ise vafa; ve vasıf ise şe'ne; ve şe'n ise zâta şehadet ettikleri için, masnuat adedince, birtek Sâni-i Zülcelâlin vücub-u vücuduna şehadet ve ehadiyetine işaret ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, silsile-i mahlûkat kadar kuvvetli bir tarzda bir mirac-ı marifettir. Hiçbir cihette içine şüphe girmeyen müteselsil bir burhan-ı hakikattir."(1)

(1) bk. [Sözler, Otuz Üçüncü Söz On Sekizinci Pencere.](#)